

Пастух Ігор Дмитрович,
завідувач кафедри публічного управління та
адміністрування Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук,
доцент

ОСОБИ, ЯКІ НАДАЮТЬ ПУБЛІЧНІ ПОСЛУГИ, І КОНФЛІКТ

Як свідчать положення Закону коло осіб, на яких поширюються вимоги щодо запобігання та врегулювання конфлікту інтересів, значно ширше і виходить за межі службових повноважень. Відповідно до ч. 1 ст. 28 ними є особи, зазначені у пунктах 1, 2 частини першої статті 3 цього Закону, а саме: особи, уповноважені на виконання функцій держави або місцевого самоврядування (п. 1) та особи, які для цілей цього Закону прирівнюються до зазначених осіб і не являються службовими, по-перше, особи, які не є державними службовцями, посадовими особами місцевого самоврядування, але надають публічні послуги (аудитори, нотаріуси, приватні виконавці, оцінювачі, а також експерти, арбітражні керуючі, незалежні посередники, члени трудового арбітражу, третейські судді під час виконання ними цих функцій, інші особи, визначені законом), і, по-друге, представники громадських об'єднань, наукових установ, навчальних закладів, експертів відповідної кваліфікації, інші особи, які входять до складу конкурсних комісій, утворених відповідно до Закону України «Про державну службу», Закону України «Про службу в органах місцевого самоврядування», Громадської ради доброчесності, утвореної відповідно до Закону України «Про судоустрій і статус суддів», громадських рад, рад громадського контролю, що утворені при державних органах та беруть участь у підготовці рішень з кадрових питань, підготовці, моніторингу, оцінці виконання антикорупційних програм, і не є посадовими особами юридичних осіб публічного права (п. 2).

Розглянемо їх статус та повноваження. Так, відповідно до ст. 3 Закону України «Про нотаріат» нотаріус - це уповноважена державою фізична особа, яка здійснює нотаріальну діяльність у державній нотаріальній конторі, державному нотаріальному архіві або незалежну професійну нотаріальну діяльність, зокрема посвідчує права, а також факти, що мають юридичне значення, та вчиняє інші нотаріальні дії, передбачені законом, з метою надання їм юридичної вірогідності [1]. Слід зауважити, що у сфері запобігання корупції нотаріусу забороняється лише використовувати свої повноваження з метою одержання неправомірної вигоди або прийняття обіцянки чи пропозиції такої вигоди для себе чи інших осіб, а також займатися підприємницькою, адвокатською діяльністю, бути засновником адвокатських об'єднань, перебувати на державній службі або службі в органах місцевого самоврядування, у штаті інших юридичних осіб, а також виконувати іншу оплачувану роботу, крім викладацької, наукової і творчої діяльності. Про те, що йому

забороняється вчиняти нотаріальні дії в умовах конфлікту інтересів у законі зазначається лише частково. Сферу приватного інтересу у таких випадках становлять чоловік чи дружина нотаріуса, його (її) та свої родичі (батьки, діти, онуки, дід, баба, брати, сестри), а також працівники даної нотаріальної контори та працівники, що перебувають у трудових відносинах з приватним нотаріусом.

Подібне положення закріплене у ст. 16 Закону України «Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів» [2], де зазначено, що приватним виконавцем може бути громадянин України, уповноважений державою здійснювати діяльність з примусового виконання рішень у порядку, встановленому законом, і є суб'єктом незалежної професійної діяльності. Стосовно конфлікту інтересів слід зауважити, що приватний інтерес у ньому зводиться до ситуацій, коли приватному виконавцю забороняється виконувати рішення, якщо: 1) боржником або стягувачем є сам виконавець, близькі йому особи; 2) пов'язані з ним особи - юридичні та/або фізичні особи, відносини між якими можуть впливати на умови або результати їхньої діяльності чи діяльності осіб, яких вони представляють, з урахуванням таких критеріїв: виконавець безпосередньо та/або опосередковано (через пов'язаних осіб) володіє корпоративними правами юридичної особи, яка є стороною виконавчого провадження, чи спільно з юридичною та/або фізичною особою, яка є стороною виконавчого провадження, володіє корпоративними правами будь-якої юридичної особи; виконавець має право та/або повноваження призначати (обирати) одноособовий виконавчий орган або колегіальний склад виконавчого органу/склад наглядової ради зазначених юридичних осіб. Про інші сфери приватного інтересу зумовлені особистими, дружніми чи іншими стосунками мова не йдеться.

Відповідно до ст. 3 Закону України «Про аудиторську діяльність» такою діяльністю визнається підприємницька діяльність, яка включає в себе організаційне і методичне забезпечення аудиту, практичне виконання аудиторських перевірок (аудит) та надання інших аудиторських послуг [3]. Аудит здійснюється незалежними особами (аудиторами), аудиторськими фірмами, які уповноважені суб'єктами господарювання на його проведення. За аналогією з вище згаданими законами, заборони проведення аудиту стосуються прямих сімейних стосунків та особистого майнового інтересу (ст. 20)

Нормативне закріплення статусу та обмежень, пов'язаних із здійсненням професійної діяльності, можна продовжити оцінювачами, експертами, арбітражними керуючими, представниками громадських об'єднань тощо. Аналіз відповідних нормативно-правових актів свідчить про те, що зазначені особи відповідно до діючого законодавства не являються службовими і не здійснюють службові повноваження, а

проводять незалежну професійну діяльність представляючи сферу приватного права. При цьому сфера їх приватного інтересу, закріплена законом, значно вужча за ту, що задекларована у Законі «Про запобігання корупції». Проте, це не суперечить тому факту, що такі особи наділені певними правами та обов'язками, які в сукупності складають їх повноваження неслужбового характеру. З цього приводу слід навести здобутки вчених-правників стосовно змісту понять повноваження і службові повноваження. Вони співвідносяться між собою як загальне і часткове. Повноваження мають бути визначені у нормах права як на законодавчому, так і на підзаконному правових рівнях. Його змістом є система прав і обов'язків, набутих суб'єктами правовідносин з метою забезпечення можливостей, потреб та інтересів у суспільстві.

Як окрему неслужбову категорію повноважень аудиторів, оцінювачів, нотаріусів виділяє і кримінальне законодавство, яке передбачає окремі норми відповідальності для них у ст. 365-2. Зловживання повноваженнями особами, які надають публічні послуги, 368-4. Підкуп особи, яка надає публічні послуги.

Таким чином, виходячи із зазначених вище законодавчих визначень реального та потенційного конфлікту інтересів, можна зробити висновок, що такі конфлікти можуть мати місце під час виконання лише службових повноважень, що значно звужує сферу їх виникнення і означає, що конфлікту інтересів у діяльності осіб, які надають публічні послуги, є представниками громадських формувань тощо не може бути у зв'язку з тим, що вони наділені іншими (неслужбовими і непередставницькими) повноваженнями, що суперечить положенням законодавства у сфері запобігання корупції.

Список використаних джерел

1. Про нотаріат : Закон України від 02.09.1993 // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 39. Ст. 383.
2. Про органи та осіб, які здійснюють примусове виконання судових рішень і рішень інших органів : Закон України від 02.06.2016 // Відомості Верховної Ради. 2016. № 29. Ст. 535.
3. Про аудиторську діяльність : Закон України від 22.04.1993 // Відомості Верховної Ради України. 1993. № 23. Ст. 243.